

Väylävirasto
Trafikledsverket

Perusväylänpidon rahoitus

Tammikuu 2023

Valtiontalouden kehykset 2023–2026

- Perusväylänpidon rahoitus on ollut pitkään tarpeisiin nähden niukka, mikä on johtanut mm. väylien kunnossapidon jälkeenjäämän (korjausvelan) kasvuun sekä parantamishankkeiden jonoutumiseen. Hallitus teki perusväylänpitoon 300 miljoonan euron vuotuisen tasokorotuksen vuodesta 2020 lähtien. Väylien kunnossapidon ja rakentamisen kustannustason merkittävä nousu on kuitenkin heikentänyt rahoituksen ostovoimaa vuodesta 2021 lähtien.
- Valtioneuvosto päätti keväällä 2022 [vuosien 2023–2026 julkisen talouden suunnitelmasta](#)*). Julkisen talouden suunnitelman mukaan väylänpidossa painotetaan liikenneverkon päivittäisen liikennöitävyyden vaatimia toimia sekä korjausvelan kasvun pysäyttämistä ja sen vähentämistä. Liikenneverkon ylläpitoa ja kehittämistä tehostetaan mm. tiedon paremmalla hyödyntämisellä, uusien, liikenneverkon kuntoa kartoittavien menetelmien hyödyntämisellä ja tietomallintamisen täysimääräisellä käyttöönotolla. Liikenneverkon suunnittelua kehitetään Liikenne 12 -suunnitelman mukaisesti ottamalla huomioon digitalisaation ja automatisaation vaikutukset tulevaisuuden liikennejärjestelmään ja liikennemääriin.

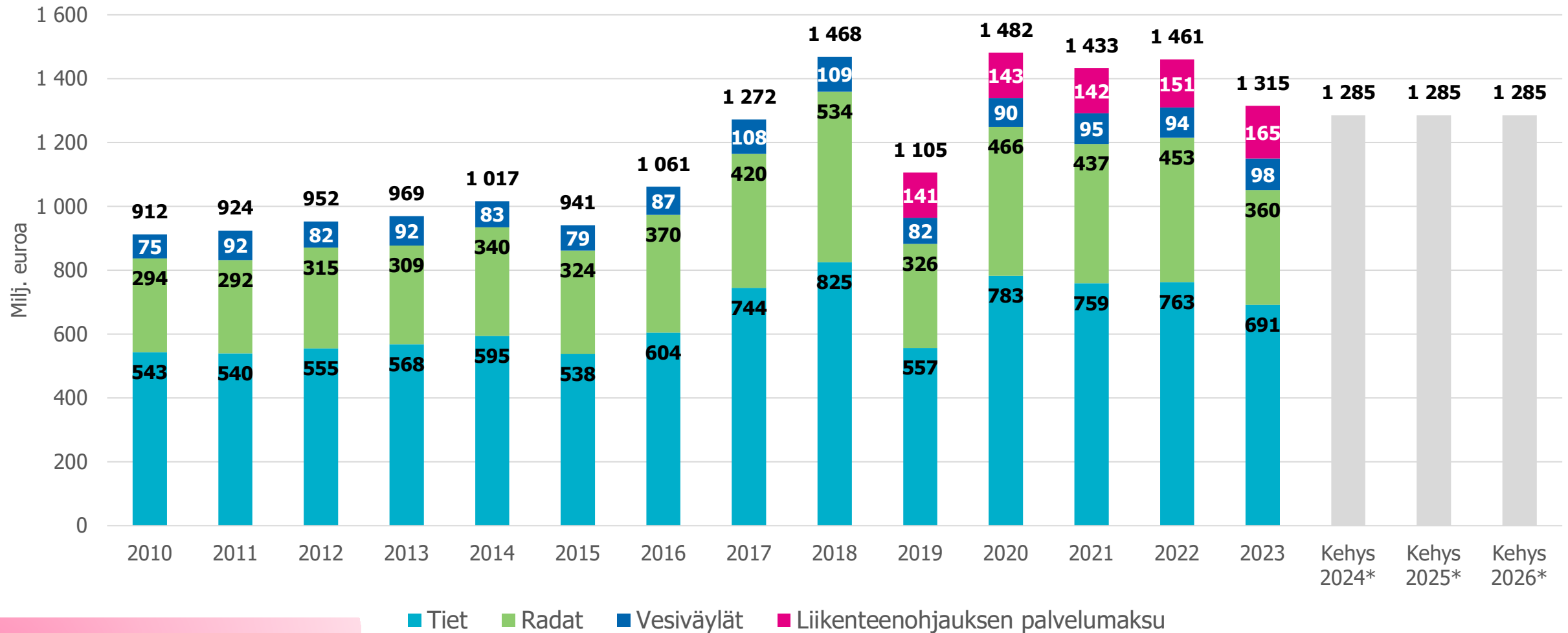
31.10.20 Perusväylänpito	2023 kehys	2024 kehys	2025 kehys	2026 kehys
Kehys 2023–2026 (euroa)	1 187 156	1 285 456	1 285 456	1 285 456

**) Kehyspäättöksen jälkeen eduskunta on päättänyt vuoden 2023 talousarviosta, missä perusväylänpitoon on myönnetty vuodelle 2023 kehyspäättöstä enemmän määrärahaa, 1 314 806 000 euroa.*

Valtion talousarviot

- Eduskunta päättää perusväylänpidon (mom. 31.10.20) rahoituksesta kokonaisuutena. Liikenteen ohjaus- ja informaatiopalvelun palvelusopimukseen käytettävän rahoituksen enimmäismäärä on kuitenkin asetettu valtion talousarviossa. Rahoituksen kohdentuminen esitetään perusväylänpidon momentin selvitysosassa kulkumuodoittain, ja rahoituksen siirtäminen kulkumuotojen välillä vaatii liikenne- ja viestintäministeriön hyväksymän tilijaottelumuutoksen.
- Talousarvioesityksen osana eduskunnalle annetaan tieto keskeisten väylänpidon mittareiden kehityksestä.
- **Valtion vuoden 2023 talousarviossa** perusväylänpidon momentille myönnettiin nettomäärärahaa 1,315 mrd. euroa sisältäen valtiovarainvaliokunnan mietinnössään esittämät jakovarakohteet. Lisäksi käytössä on perusväylänpidon tuloina n. 37 milj. euron ratamaksun perusmaksu ja n. 1,0 milj. euroa muita väylänpidon tuloja (mm. kiinteistötulot).
- Vuoden 2023 talousarvion selvitysosan mukaan väylänpidossa priorisoidaan liikenneverkon päivittäisen liikennöitävyyden vaatimat toimet, vilkasliikenteisen ja elinkeinoelämälle merkittävän verkon kunto sekä liikenneturvallisuus ja digitalisaation tuomat mahdollisuudet. Kaikissa toimenpiteissä pyritään huomioimaan parlamentaarisen liikennejärjestelmäsuunnitelman asettamat tavoitealueet, joita ovat saavutettavuus, kestävyys, tehokkuus ja ilmastomuutoksen hillintä. Korjausvelan kasvua pyritään hillitsemään ja väylien kuntoa turvataan huomioiden erityisesti elinkeinoelämän tarpeet. Toimenpiteitä kohdistetaan myös liikenteellisten olosuhteiden kehittämiseen, joilla parannetaan mm. elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, liikenneturvallisuutta ja työmatkaliikenteen olosuhteita.

Perusväylänpidon määrärahojen* kehitys 2015–2026 (milj. euroa)

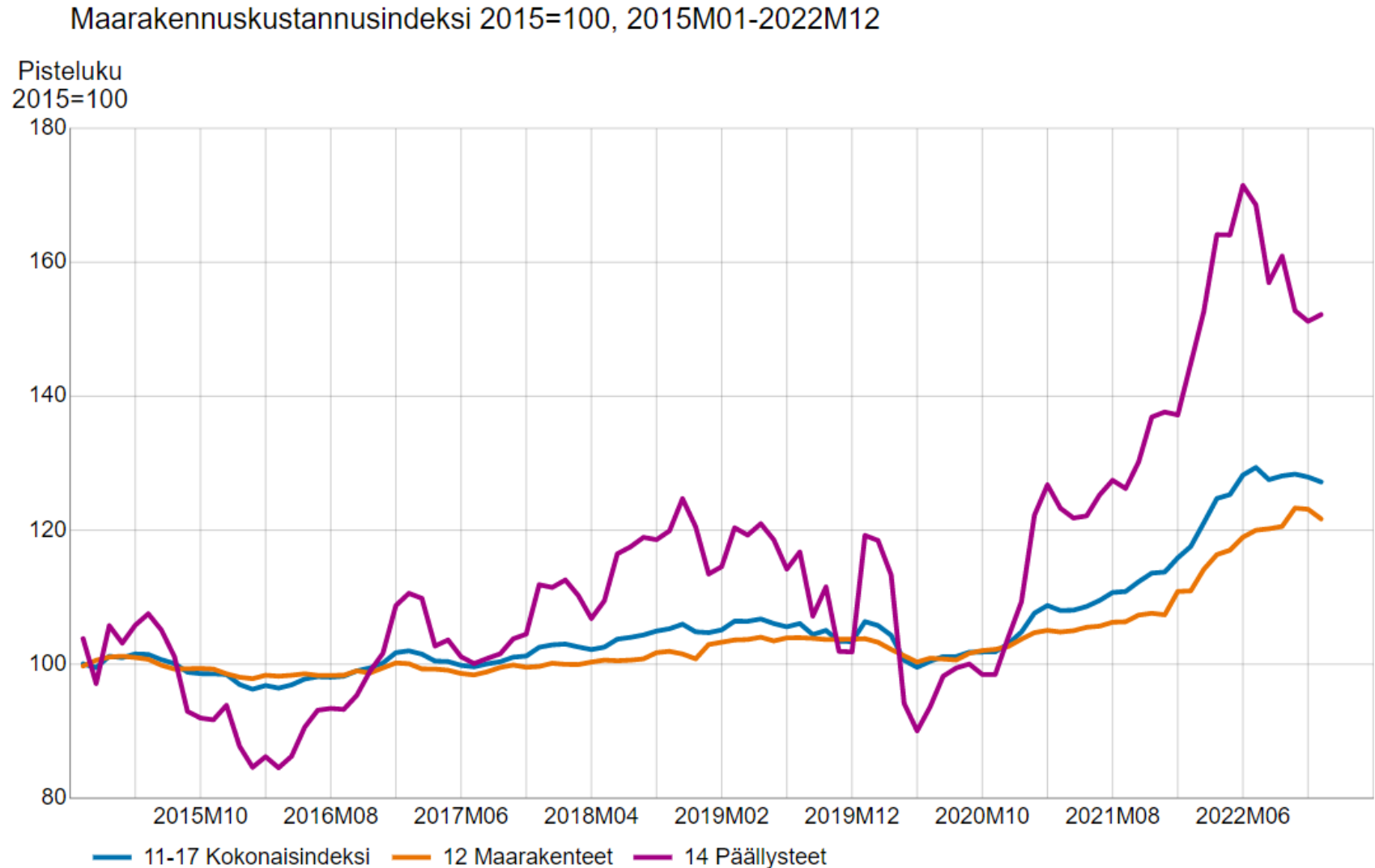

Liikenteenohjaus sisältyi ennen vuotta 2019 liikennemuotokohtaisiin kustannuksiin

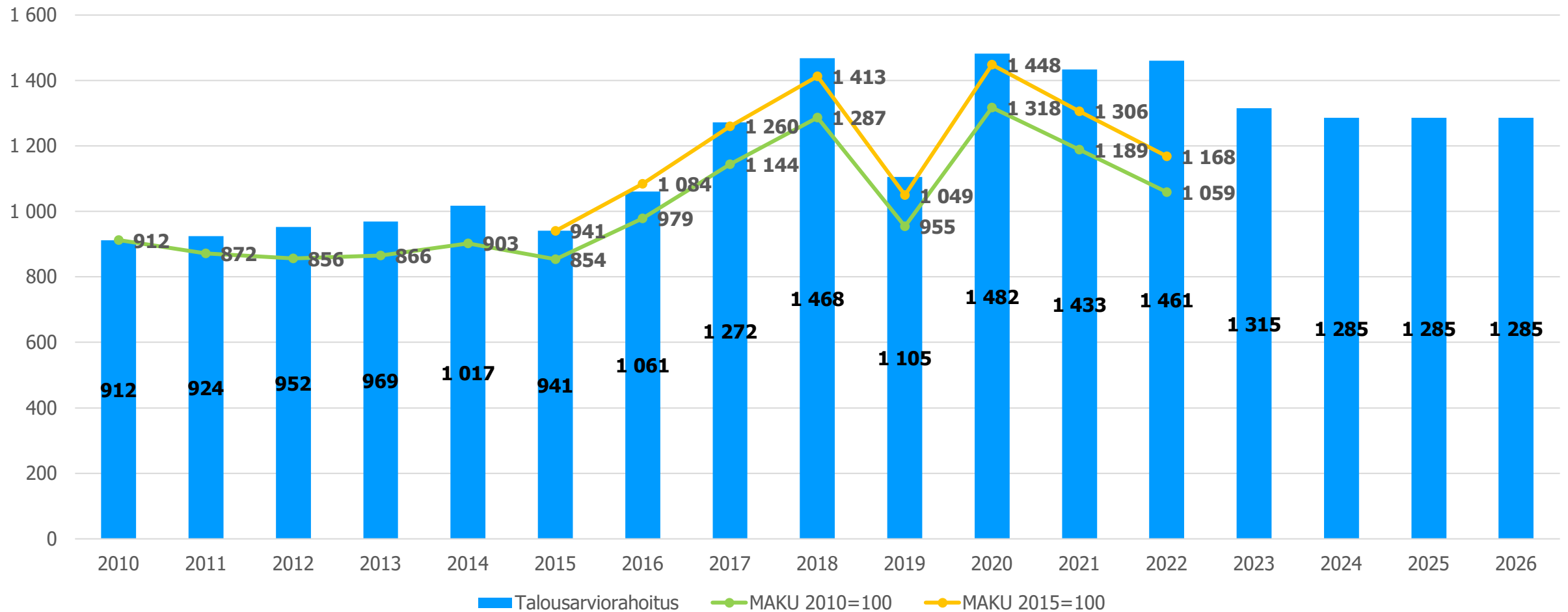
*) Kehyspäätöksen 4/2022 mukaisesti

Maarakennuskustannusindeksin kehitys 2015–2022

Maarakentamisen
kustannustaso on
noussut ja ostovoima
heikentynyt
voimakkaasti vuosina
2021–2022

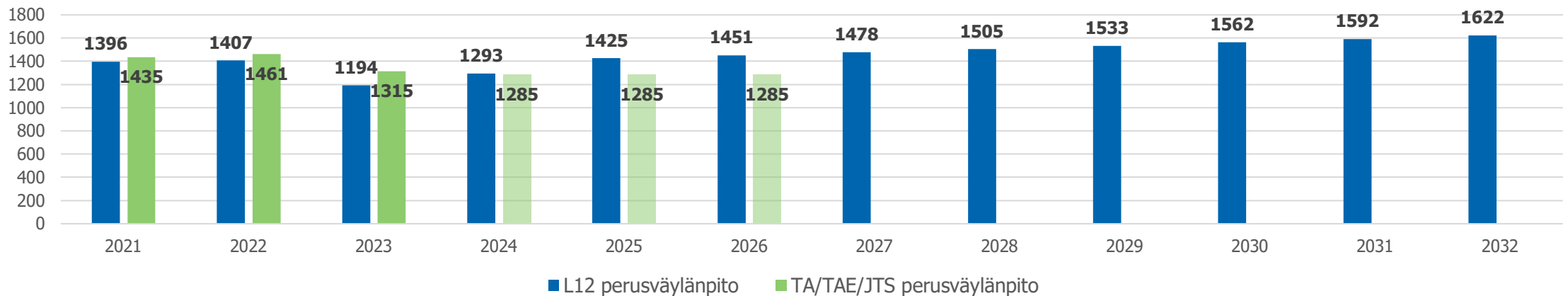
Perusväylänpidon rahoitustason kehittyminen huomioiden kustannustason nousu

Rahoitusten vertailu

Perusväylänpito Liikenne 12 -suunnitelmassa / talousarviopäätöksissä 2021–2023 sekä julkisen talouden suunnitelmassa 2023–2026 (vuodet 2024–2026)

Perusväylänpito

Kuva havainnollistaa Liikenne 12 -suunnitelman ja talousarviopäätösten / julkisen talouden suunnitelman mukaisen rahoituskehyksen eroa.

Yhteisrahoitus kuntien ja yritysten kanssa

- Olemassa olevan valtion väyläverkon hoito ja korjaukset rahoitetaan valtion talousarviorahoituksella.
- Perusväylänpidon parantamishankkeisiin liittyy usein valtion ulkopuolinen rahoitusosuus. Useimmiten ulkopuolinen rahoittaja on kunta. Rahoitusperusteet liittyvät esimerkiksi maankäytön muutoksiin.
- Kuntien ja valtion kustannusvastuun periaatteita maantien pidossa ja radanpidossa on kuvattu Kuntaliiton ja Väyläviraston yhdessä laatimissa suosituksissa. Rahoitusosuuksista sovitaan tapauskohtaisesti.
 - [Kunnan ja valtion kustannusvastuun periaatteet maantien pidossa \(Kuntaliitto 2010\)](#)
 - [Kunnan ja valtion yhteistyön ja kustannusvastuun periaatteet radanpidossa \(Kuntaliitto 2020\)](#)
- Yritykset voivat osallistua tapauskohtaisesti maantiehen tai rataan kohdistuvaan investointiin, jos yrityksen katsotaan saavan investoinnista erityistä hyötyä (Liikenne 12 -suunnitelman mukainen sopimuksellinen yhteisrahoitusmalli).

Perusväylänpitoon kohdistuva EU-rahoitus

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR): Ohjelmakaudella 2021–2027 rahoitusta on edelleen saatavissa pienille infrahankkeille Itä- ja Pohjois-Suomessa. Rahoitus mahdollistaa sellaisten pienien investointien toteuttamisen, joita ei yksin perusväylänpidon rahoituksella pystytä toteuttamaan. Tukea ovat saaneet mm. liittymäjärjestelyt. Hankekohtaisten kustannusarvioiden suuruusluokka on 1–2 milj. eur, ja EAKR-rahoituksen tukiosuus on ollut tyypillisesti noin 50 % kustannuksista.

<https://www.rakennerahastot.fi/>

CEF: Euromääräisesti suurin liikenneverkkojen rahoituskanava on CEF (Connecting Europe Facility). Tukea saavat hankkeet budjetoidaan tyypillisesti väyläverkon kehittämisen momentille.

Perusväylänpidon rahoituksen kohdentaminen Väylävirastossa

Rahoituksen kokonaiskuva v. 2023–2026

Perusväylänpidon määrärahat (milj. euroa) kulkumuodoittain on esitetty taulukossa. Vuoden 2023 rahoitus on valtion talousarvion mukainen ja vuodet 2024–26 noudattelevat voimassa olevaa julkisen talouden suunnitelmaa (JTS 2023–26). / Suunnittelutilanne tammikuu 2023

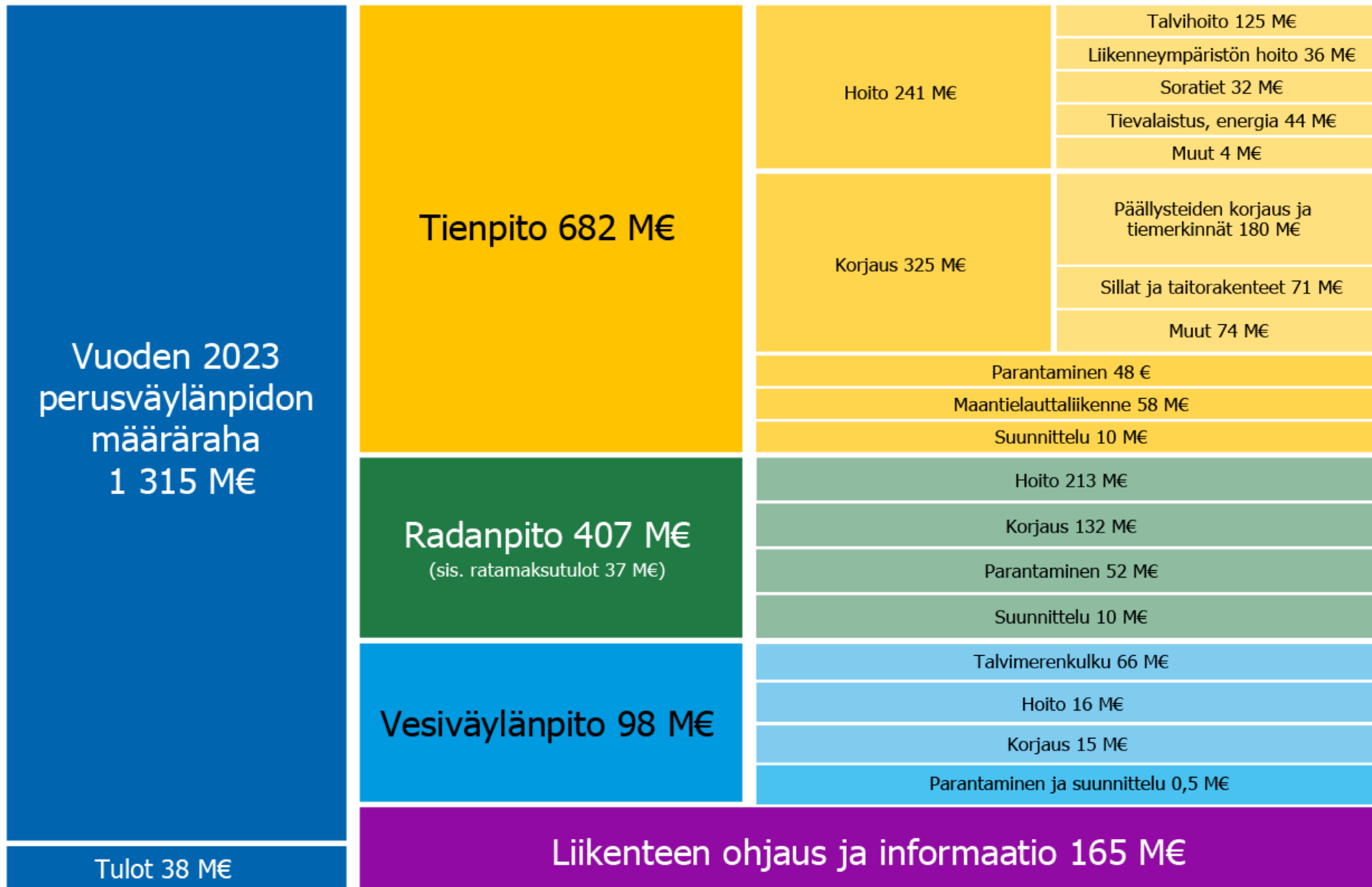
	2023	2024	2025	2026
Tiet	681,3	644,0	644,0	636,0
Radat	370,4	360,0	360,0	355,0
Vesiväylät	98,1	111,5	111,5	124,5
Liikenteen hallinta	165,0	170,0	170,0	170,0
Yhteensä	1314,8	1285,5	1285,5	1285,5

Perusväylänpidon rahoituksen jakautuminen tuotteittain 2023 (1 353 M€*)

*) määräraha 1 315 M€ ja arvio perusväylänpidon tuloista 38 M€ (suurin erä ratamaksun tuotto)
[K] vuosikulu, [A, B] palvelutason säilyttäminen ja palauttaminen, [C] palvelutason parantaminen

Perusväylänpidon vuoden 2023 rahoituksen jakautuminen

Väylävirasto
Trafikledsverket